

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Заң факультеті
Кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Пән: 1665997 Экологиялық құқықтың өзекті мәселелері

«7М04217 Құқықтану» білім беру бағдарламасы негізінде жасалынды

Курс – 1
Семестр – 1
Кредит саны – 5
Білім бері нысаны: күндізгі

Алматы 2025 ж.

Кеден, қаржы және экологиялық құқық кафедрасының мәжілісінде қаралып ұсынылды.

Кафедра менеджменту, з.г.д., професор Куаналиева Г.А. Куаналиева

№ 11 хаттама «25» маусым 2025 ж.

Төрайымы Урисбаева А.А. Урисбаева

Факультеттің Ғылыми кеңесінде ұсынылды.

№ 10 хаттама «26» маусым 2025 ж.

Ғалым хатшы Г.М. Атаханова

Кіріспе

«6B04205-Құқықтану» білім беру бағдарламасы мамандығы бойынша бакалавриат білім алу бағдарламасын игеру ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім стандартына және академиялық саясатқа сәйкес, пәнді оқып игеру емтиханды тапсырудан тұратын қорытынды бақылаумен аяқталады. Емтихан - қорытынды бақылауға бакалавриаттың оқу бағдарламалары мен оқу жұмыс жоспарына сәйкес, пән бойынша білім алу процесін аяқтап тиісті балл жинаған студенттер ғана жіберіледі. Емтихан академиялық күнтізбеде және оқу жұмыс жоспарында көрсетілген мерзімдерде өткізіледі.

Қанағаттанарлықсыз баға алған студенттерге осы кезеңдегі қорытынды бақылауды қайта тапсыруға тек ақылы түрде кредит төлеп, қайта оқу арқылы рұқсат етіледі. Апелляция беру қарастырылған. Емтихан нәтижесі бойынша қанағаттанарлықсыз баға алған студент университет бұйрығымен қайтадан оқуға тіркеледі, FX қайта тапсырылады. Қанағаттанарлықсыз баға алғаннан кейінгі берілген денсаулық жағдайына байланысты құжаттар қарастырылмайды.

Емтиханға дайындықтың негізгі тақырыптары:

1. Тақырып. Экологиялық құқық ұғымын, пәні мен жүйесі. Экологиялық құқықтық қатынастардың түсінігі, құрамы мен түрлері

Негізгі сұрақтар: Мемлекеттің экологиялық функциясы. Экологиялық құқықтың түсінігі мен пәні. Экологиялық құқық әдістері мен экологиялық құқықтың қағидалары. Экологиялық қатынастардың түсінігі мен мазмұны. Экологиялық қатынастардың түрлері, олардың субъектілері мен объектілері. Экологиялық қатынастардың пайда болу, өзгеруі және тоқтатылу жолдары мен негіздері

2. Тақырып. Экологиялық құқықтың тарихы мен қайнар көздерін талдау **Негізгі сұрақтар:** Экологиялық құқықтың қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері.

Экологиялық құқықтың қайнар көздерінің түсінігі, ерекшеліктері мен жіктелуі.

3. Тақырып. 3. Табиғат объектілеріне меншік құқығы.

Негізгі сұрақтар: Табиғи объектілер мен ресурстарға меншік құқығының түсінігі мен мазмұны. Табиғи объектілер мен табиғи ресурстарға меншік нысандары.

4. Тақырып. Табиғатты пайдалану құқығы ұғымын және олардың түрлері **Негізгі сұрақтар:** Табиғатты пайдалану құқығының түсінігі мен түрлері. Табиғатты пайдалану құқығының объектілері мен субъектілері. Табиғатты пайдалану құқығының мазмұны. Табиғи ресурстарды жалдау шарты.

5. Тақырып. Табиғатты пайдалану мен қоршаған ортаны қорғаудың мемлекеттік құқықтық механизмі.

Негізгі сұрақтар: Табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік реттеудің түсінігі, ерекшеліктері. Табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік реттеудің функциялары.

6. Тақырып. Табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік-құқықтық басқару

Негізгі сұрақтар: Табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау саласындағы басқару функциялары мен әдістері. Табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау саласындағы мемлекеттік басқару жүйесі.

7. Тақырып. Экологиялық қауіпсіздікті құқықтық қамтамасыз ету

Негізгі сұрақтар: Экологиялық қауіпсіздіктің мақсаты мен міндеттері. Қазақстан Республикасының экологиялық қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасын және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі халықаралық-құқықтық актілер. Төтенше экологиялық жағдай және экологиялық апат аймақтары.

8. Тақырып. Экологиялық қауіпсіздікті құқықтық қамтамасыз ету

Негізгі сұрақтар: Экологиялық қауіпсіздіктің мақсаты мен міндеттері. Қазақстан Республикасының экологиялық қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасын

және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі халықаралық-құқықтық актілер. экологиялық жағдай және экологиялық апат аймақтары.

Төтенше

9. Тақырып. Экологиялық құқық бұзушылықтар үшін заңды жауапкершілік.

Негізгі сұрақтар: Қоршаған ортаны қорғау заңнамасын бұзу үшін заңдық жауапкершіліктің ерекшеліктері. Экологиялық заңнаманы бұзғаны үшін заңды жауапкершіліктің түрлері. Жануарлар дүниесін қорғау және орман шаруашылығы саласындағы заңнаманы бұзғаны үшін таксалық жауапкершілік.

10. Тақырып. Жердің экологиялық-құқықтық режимі және оларды қорғау.

Негізгі сұрақтар: Жер ресурстары ұғымын және жердің жекелеген санаттарының құқықтық режимі. Жерді қорғаудың мақсаттары мен міндеттері. Жер учаскелерін пайдалану кезіндегі экологиялық талаптар.

11. Тақырып. Жер қойнауының экологиялық-құқықтық режимі және оларды қорғау.

Негізгі сұрақтар: Жер қойнауын пайдалану құқығын және оның түрлері. Жер қойнауын пайдалану құқығының пайда болуы мен тоқтатылу негіздері. Жер учаскелерін пайдалану кезіндегі экологиялық талаптар. Жер қойнауын пайдалану келісім-шарты.

12. Тақырып. Судың құқықтық режимі және оларды қорғау.

Негізгі сұрақтар: Суды пайдалану құқығының ерекшеліктерін және оның түрлері. Су бассейндерін, теңіздерді, өзендерді, көлдерді қорғаудың құқықтық шаралары. Су заңнамасын бұзудан келтірілген зиянды өтеу.

13. Тақырып. Ормандардың режимін және оларды қорғау.

Негізгі сұрақтар: Орман пайдалану құқығы ұғымын және оның түрлері. Орман учаскелерімен орман ресурстарын пайдалану құқығының пайда болуы мен тоқтатылуының негіздері. Орман заңнамасын бұзғаны үшін жауапкершіліктің ерекшеліктері

14. Тақырып. Жануарлар дүниесін пайдалану мен қорғаудың құқықтық режимі. Негізгі сұрақтар: Жануарлар әлемі құқықтық қорғау және пайдалану объектісі ретінде.

Жануарлар дүниесін қорғаудың құқықтық шаралары. Жануарлар дүниесін қорғау және пайдалану туралы заңнаманы бұзудан келтірілген зиянды өтеу.

15. Тақырып. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды құқықтық реттеу

Негізгі сұрақтар: Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың құқықтық режимінің ерекшеліктері.

Ұсынылатын әдебиеттер тізбесі

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 9 қаңтардағы № 212 Экологиялық кодексі.// «Әділет» АЖО веб-сайтында электрондық ресурс ретінде қол жетімді: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K070000212>;
2. Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 20 маусымдағы Жер кодексі //Электронды ресурс ретінде «Әділет» АЖО веб-сайтында: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K030000442>;
3. Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 27 желтоқсандағы № 125-VI ЗРК Кодексі.
4. Природоохранное законодательство РК: Учебно-методическое пособие. А.И. Алдабергенова. - Костанай, 2017. - 178 с
5. Айгаринова Г.Т., Джангабулова А.К. Қазақстан Республикасының экологиялық құқығы: оқу құралы—А., 2018. — 448 б.
6. Культелеев С.Т. Экологическое право Республики Казахстан: учебное пособие. — Алматы: «NURPRESS», 2011. — 432 с.
7. Природоохранное законодательство РК: Учебно-методическое пособие. А.И. Алдабергенова. - Костанай, 2017. - 178 с

Интернет-ресурстар: Оқу материалы-дәріс тезистері Экологиялық құқық, сондай-ақ үй тапсырмаларын, жобаларды, СӨЖ орындау үшін қажетті оқу-әдістемелік материалсіздің сайтыңыздағы бете қол жетімді www.univer.kaznu.kz. ПОӘК бөлімінде.

Бағаны көтермелеумақсатында емтиханды қайта тапсыруға жол берілмейді.

Емтихан сұрақтары тексерістен өтіп бекітіледі.

Емтихан өткізу ережелері

Емтихан нысаны - стандартты ауызша офлайн. Ауызша емтихан: дәстүрлі - сұрақтарға жауаптар. Ауызша емтихан - емтихан кестесі бойынша білім алушы оқытушымен немесе емтихан комиссиясының өкілдерімен қабылданады. Комиссия емтиханның басынан бастап аяқталғанға дейін емтиханның талаптарының сақталуын қамтамасыз етеді.

Емтихан форматы - офлайн ауызша.

Емтиханды қабылдау факультет бекіткен кестеге сәйкес қабылданады.

Студенттің ауызша емтихан тапсыру процесі емтихан билетін таңдау түрінде жүзеге асырылады, оған студент емтихан комиссиясына ауызша жауап беруі керек. Ауызша емтихан өткізу кезінде міндетті түрде комиссиямен жүзеге асырылады.

Ауызша емтихан өткізіледі:

- бекітілген дәрісханада;
- комиссия құрамында.

Емтихан өткізуді бақылау

Оқытушы немесе емтихан комиссиясы:

- емтиханның талабын түсіндіреді,
- билет сұрақтарының қайталанбауын тексереді.

Ұзақтығы

Дайындық уақыты - емтихан алушы немесе емтихан комиссиясы шешеді. Жауап беру уақыты - емтихан алушы немесе емтихан комиссиясы шешеді. Билеттің барлық сұрақтарына жауап беру үшін 15-20 минут ұсынылады.

Емтиханды өткізу кестесі емтихан тапсырушы студенттер мен оқытушыларға алдын ала белгілі болуы тиіс, яғни бекітілген кестеге сәйкес, бекітілген дәрісханада өткізіледі. Бұл кафедралар мен факультеттердің жауапкершілігі.

Емтихан форматы - офлайн ауызша. Білім алушы «осы жерде және қазір» нақты уақыт режимінде емтихан тапсырады.

Емтиханның ұзақтығы - бекітілген кестеде күні мен уақыты көрсетіледі.

Билеттер студенттер үшін автоматты түрде жасалады.

Оқытушы

1. Univer жүйесінде «Қорытынды емтихан бағдарламасы» орналастырылады және пән бойынша қорытынды емтихан pdf форматында, онда көрсетілуі керек:

- емтихан өткізу ережелері;
- Бағалау саясаты;
- өткізу кестесі;
- емтихан өткізу платформасы

Маңызды. Емтихан сұрақтарын жариялауға тыйым салынады. Тек қорытынды емтихан бағдарламасында пән бойынша қамтылатын сұрақтар жазылады.

2. Оқытушы міндетті түрде кестедегі емтихан күнін белгілегеннен кейін студенттерге қорытынды емтиханның ережелері қайда орналасқанын хабарлайды.

Емтихан регламентін жариялайды:

- емтихан тапсырушылардың тәртібі,
- дайындық уақыты,
- жауап беру уақыты;
- қажет болған жағдайда қағазда жауаптардың тезистерін құрастыруға рұқсат береді;

- қаламмен;
- емтихан алушы парақты көрсетуі керек екенін ескертеді.

Оқытушы:

1. емтихан тапсырушының тегін, атын және әкесінің атын жариялайды;
2. емтихан алушыдан жекебасын куәландыратын құжатты көрсетуді сұрайды (жеке куәлік немесе төлқұжат. Емтиханды ID-карта бойынша қабылдауға тыйым салынады);
3. қосымша ақпарат көздерін пайдалануға тыйым салу туралы ескертеді;
4. емтихан комиссиясының төрағасы студенттің аты-жөнін атайды, емтихан билеті және билет сұрақтарын оқыңыз;
6. комиссия студент айтқан сұрақтарды кейінгі сауалнама үшін жазады;
7. жауап дайындауға уақыт береді:
 - дайындық уақытын оқытушы және/немесе Комиссия мүшелері анықтайды;
 - комиссия мүшелері мен оқытушы студенттің дайындық процесін бақылайды;
 - қажет болған жағдайда ескертулер жасау немесе студенттің жауабын тоқтату (болған жағдайда бұзу актісін жасай отырып, емтихандағы мінез - құлық қағидаларын өрескел бұзу);
 - студенттің жауаптың конспектісін жасау үшін жобаны пайдалануға рұқсат етіледі;
8. студенттің билет сұрақтары бойынша сұрайды;
9. студенттің жауабы аяқталғаннан кейін емтихан тапсырушыға кетуге рұқсат береді;
10. әрі қарай, рәсім топтың әр студенттерімен қайталанады.

СТУДЕНТТЕР

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ. СТУДЕНТТІҢ ЕМТИХАН ТАПСЫРУ ҮШІН КОМИССИЯ ЖЕКЕ ШАҚЫРҒАНҒА ДЕЙІН БИЛЕТ АШУҒА ҚҰҚЫҒЫ ЖОҚ. ТЕК КОМИССИЯНЫҢ ӨТІНІШІ БОЙЫНША СТУДЕНТ ӨЗ БИЛЕТІН АШАДЫ.

Емтихан басталған кезде комиссия шақырған студент өзінің жеке куәлігін көрсетеді.

Маңызды. Емтихан басталар алдында кез келген емтихан билеттерін жариялауға және білім алушыларға жіберуге тыйым салынады.

Ауызша емтихан үшін аттестаттау ведомствқа балл қою уақыты—48 сағат. Сонымен:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Студенттер мен оқытушы емтихан күні мен уақытын алдын-ала білуі керек.
3. Univer жүйсінде пән бойынша қорытынды емтихан құжатын орналастыруға міндетті.
4. Емтихан басталғанға дейін студенттер алдын ала кеңес беру арқылы байланысады.
5. Емтихан комиссиясының төрағасы емтиханның талабын түсіндіреді.
6. 48 сағат ішінде студенттер жинаған баллдар аттестаттау ведомствқа қойылады.

Бағалау саясаты:

Критериалды бағалау: дескрипторларға сәйкес оқыту нәтижелерін бағалау (аралық бақылау мен емтихандарда құзыреттіліктің қалыптасуын тексеру).

Жиынтық бағалау: аудиториядағы (вебинардағы) жұмыстың белсенділігін бағалау; орындалған тапсырманы бағалау. Пән бойынша қорытынды баға келесі формула бойынша есептеледі:

Бағалау саясаты:

Критериалды бағалау: дескрипторларға сәйкес оқыту нәтижелерін бағалау (аралық бақылау мен емтихандарда құзыреттіліктің қалыптасуын тексеру).

Жиынтық бағалау: аудиториядағы (вебинардағы) жұмыстың белсенділігін бағалау; орындалған тапсырманы бағалау. Пән бойынша қорытынды баға келесі формула бойынша есептеледі: $(AB1 + AB2) / 2 \cdot 0,6 + AB \cdot 0,4$.

Мұнда AB – аралық бақылау; ҚБ – қорытынды бақылау (емтихан).

Бағалау шкаласы силлабуста беріледі:

Әріптік жүйе бойынша баға	Сандық эквивалент	Баллдары (%-дық көрсеткіші)	Дәстүрлі жүйе бойынша баға
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	
FX	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-24	

Қорытынды бақылауды бағалау критерилерінің рубрикаторы

Пән: «Экологиялық құқықтың өзекті мәселелері».

Форма: ауызша (офлайн).

1 сұрақ. Максималды балл – 33						
№	Балл	ДИСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
		27-33 балл	21-26 балл	15-20 балл	8-14 балл	0-7 балл
Критерийлер						
1	Пәннің теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық мәселелері туралы теорияларды, тұжырымдамаларды терең түсіну	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық мәселелері теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды шектеулі түсіну. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі.	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды теорияларды, түсіну/түсінбеушілік. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды Сілтемелер (дәйексөздер) берілмейді.	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды түсіну/түсінбеушілік. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) берілмейді.
2 сұрақ. Максималды балл – 33						
№	Балл	ДИСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
		27-33 балл	21-26 балл	15-20 балл	8-14 балл	0-7 балл
Критерийлер						
2	Теориялары мен	Табиғатты қорғау	Табиғатты қорғау	Табиғатты қорғау қызметін	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің	Табиғатты қорғау қызметін

	тұжырымдамаларын түсінуі	қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды туралы теорияларды, тұжырымдамаларды терең түсіну.	қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі.	жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды шектеулі түсіну. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) беріледі.	теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды теориялар тұжырымдамаларды үстірт түсіну/түсінбеушілік. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) беріледі.
--	--------------------------	---	---	--	--

3 сұрақ. Максималды балл – 34

№	Балл Критерийлер	ДИСКРИПТОРЛАР			
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»
		28-34 балл	21-27 балл	15-20 балл	8-14 балл
3	Теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамалар туралы теорияларды, тұжырымдамаларды терең түсіну.	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды теориялары мен тұжырымдамаларын түсінуі.	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды шектеулі түсіну. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) беріледі.	Табиғатты қорғау қызметін жетілдірудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамаларды теориялар тұжырымдамаларды үстірт түсіну/түсінбеушілік. Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер (дәйексөздер) беріледі.